

فکر کاریز ما و تلاش برای خلق ستاره های جدید

ها کان فیدان، سمیه اردوغان و آینده حزب عدالت و توسعه ■ علیرضا خواص

پیش از بررسی ریشه ای تر رقابت احتمالی در هرم قدرت حزب عدالت و توسعه نگاهی به سابقه دو ستاره جدید عرصه سیاست در ترکیه مفید خواهد بود.

ها کان فیدان مرد پشت پرده اردوغان

حرف و حدیث درباره این چهره امنیتی - سیاسی ترکیه فراوان است. تحلیلگران او را جعبه اسرار اردوغان نامیده اند، در سال ۲۰۱۰ میلادی رجب طیب اردوغان نخست وزیر وقت ترکیه در حالی حکم ریاست سازمان «میت» را که تا پیش از آن در اختیار «امره تانر» بود، برای فیدان امضا کرد که بر اساس شایعه ای این امکان طرح شد، ها کان فیدان که آن زمان ۴۲ سال بیشتر نداشت، ممکن است اطلاعاتی را با استفاده از سمت جدیدش در اختیاریکی از همسایگان ترکیه قرار دهد!

البته این شایعه همان طور که گمان آن می رفت از سوی رسانه های صهیونیستی دامن زده می شد. هر چند صهیونیست ها برای اثبات ادعای واهی خود مطالبی را نیز عنوان می کردند که در نگاه اول شاید تنها می توانست برخی ساده لوحان خبر خوان را تحت تاثیر قرار دهد. از جمله مواردی که صهیونیست ها در آن زمان درباره فیدان عنوان کردند این بود که، فیدان پیش از انتصابش در میت به عنوان نماینده ترکیه در سازمان بین المللی انرژی اتمی فعالیت می کرد و نقش بسیار مهمی در نزدیک کردن ارتباط ترکیه با ایران و انعقاد بیانیه تهران با ایران و برزیل داشته است و در همین سازمان بود که او از حق ایران برای دستیابی به انرژی صلح آمیز هسته ای حمایت کرده به همین علت سران سازمان های اطلاعاتی اسرائیل از برنامه ها و گرایش های رییسی جدید سازمان اطلاعات ترکیه (میت) به شدت نگران هستند!

ها کان فیدان در سال ۱۹۶۸ میلادی در آنکارا به دنیا آمده اما اظهارات تایید نشده دیگری نیز حکایت از آن می کند که او اصالتاً کرد است و در پایتخت به دنیا نیامده است. او از سال ۱۹۸۶ تا سال ۲۰۰۱ میلادی در نیروهای مسلح ترکیه به عنوان افسر خدمت کرده و در سال ۲۰۰۱ به درخواست خود، عنوان زندگی نظامی را کنار گذاشته و وارد دانشگاه شده است. چنین به نظر می رسد که همزمانی ترک نیروهای مسلح از سوی ها کان فیدان و تاسیس حزب عدالت و توسعه از سوی اردوغان و یاران او، چندان بی ربط نیست. ها کان در دانشگاه مریند،

روزنامه الحیات، چاپ لبنان، با اشاره به نگرانی های جدی حزب عدالت و توسعه در این رابطه می نویسد: در حال حاضر حزب عدالت و توسعه از کمبود چهره های بارز و رای آور در انتخابات رنج می برد. نام هایی که از داخل حزب برای شرکت در انتخابات به بیرون درز کرده است، نشان می دهد که بسیاری از افرادی که قصد دارند از سوی حزب عدالت و توسعه نامزد انتخابات شوند از وزن حقیقی چندانی در داخل حزب برخوردار نیستند و جایگاه مردمی بالایی نیز ندارند. در مقابل حزب خلق جمهوری، حزب راست گرای آتاتور کیست، بارزترین حزب مخالفان به سراغ حمایت از فهرست نامزدهای راست گرا و متدین رفته و تلاش دارد مسئولانی که از اردوغان بریده و از او جدا شده اند را به سمت خود جذب کند، مثل عبداللطیف شنار، وزیر سابق اقتصاد و علی برداق اوغلو، رئیس سابق هیئت امور دینی که به دلیل مخالفت با سیاست های اردوغان و اعتراض به رفتار های او در استفاده سیاسی و تبلیغاتی از نهادهایشان از سمت های خود استعفا دادند.

دو ستاره جدید در عرصه سیاست

ظواهر اقرار است ده ها نفر از بوروکرات ها و مشاوران نزدیک به رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه از سمت های خود استعفا دهند تا در انتخابات پیش رو نامزد شوند. مهمترین چهره هایی که رسانه ها از ایشان یاد کرده اند سمیه اردوغان و ها کان فیدان رئیس دستگاه امنیتی ترکیه است که اخیراً از سمت خود استعفا داده و ظواهر اقرار است در راس فهرست حزب عدالت و توسعه در انتخابات شرکت کنند. حضور فیدان در عرصه سیاسی ترکیه سؤالات زیادی را به همراه داشته است. با توجه به جایگاه ریاست سازمان میت در کشوری مانند ترکیه و شرایط کنونی این کشور، خالی کردن نهاد امنیتی از حضور فردی چون فیدان نوعی خود زنی سیاسی و امنیتی محسوب می شود، با توجه به این که تهدیدات امنیتی چون کودتا در ترکیه امری مسبوق به سابقه است. شاید مخالفت اردوغان با استعفای فیدان را بتوان در همین چارچوب تفسیر کرد. البته برخی هم مخالفت اردوغان با حضور فیدان را از جنسی دیگر دانسته اند و با توجه به احتمال حضور سمیه اردوغان در انتخابات پیش رو از دلواپسی ها برای آینده حزب عدالت و توسعه سخن گفته اند.

حزب عدالت و توسعه از سال ۲۰۰۲ بر مسند قدرت در ترکیه تکیه زده است. حضور بیش از یک دهه در قدرت فراز و نشیب های زیادی را برای سیاستمداران این حزب به دنبال داشته است. با این حال اردوغان با تکیه بر کاریزمای خود توانسته بارها و بارها حزبش را از پر تگاه های خطر ناک مسیر سیاست نجات دهد. اما این کاریزما در حال افول است. رسوایی فساد مالی در کنار تداوم حضور در قدرت را می توان جدی ترین چالش های کاریزمای اردوغان دانست. این در حالی است که هفتم ژوئن ترکیه شاهد انتخابات پارلمانی جدید است. انتخاباتی که می تواند مسیر اردوغان را برای رسیدن به آرزوهایش و تغییر نظام سیاسی ترکیه از پارلمانی به ریاستی محقق سازد. البته این همه ماجرا نیست، بحران کاریزما تنها گریبان گیر شخص اردوغان نیست، حزب عدالت و توسعه هم دیگر برای مردم ترکیه تکراری شده است. خستگی از سیاستمداران تکراری واقعیت اجتناب ناپذیر جامعه امروز است. علاوه بر این بسیاری از چهره های قدیمی و پیشکسوت این حزب به خاطر قوا عد مریوط به اساسنامه داخلی و به علت سه دوره حضور مداوم در مجلس، باید از گود سیاست خارج شوند. چهره های مهمی همچون بشیر آتالای، علی باباجان، بلنت آرینچ و افراد دیگری که غالباً از موسسین حزب عدالت و توسعه هستند، در انتخابات سال جاری میلادی حضور ندارند و داوود اوغلو تلاش می کند در این مسیر، از نیروهای تازه نفسی استفاده کند، که پیش تر در ده های دیگر، قابلیت های خود را به نمایش گذاشته اند. رسانه های خبری از خلائی جدی چهره های مقبول در حزب عدالت و توسعه سخن می گویند.